

ÖMER AYHAN • Öldüren Şehir

ÖMER AYHAN 1967 Almanya doğumlu. Mimar Sinan Üniversitesi İstanbul Devlet Konservatuarı Nefesli Çalgılar Bölümü'nde klasik Batı müziği, İngiltere'de elektronik müzik eğitimi aldı. Bugüne kadar yayımlanan kitapları: *Siyah Beyaz Bir Öykü* (2001, Oğlak; Doğan Kitap, 2004), *Suspiria* (2004, Doğan Kitap), *Bir Karış İstanbul* (2011, YKY), *Şehrazat* (2014, İletişim Yayınları), *Öldüren Şehir* (2015, İletişim Yayınları).

Notos Kitap, 2008 (1 baskı)

İletişim Yayınları 2133 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 344

ISBN-13: 978-975-05-1734-1

© 2015 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2015, İstanbul

EDITÖR Levent Cantek

KAPAK Deniz Karagül

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Emre Bayın

BASKI ve *CLT* Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ÖMER AYHAN

Öldüren Şehir

Müğe'ye...

İçindekiler

İşaretler.....	7
Soğuk Duvar.....	17
Kara Aynalar.....	23
Kayboluş.....	31
Gazi Ethem Paşa Pasajı.....	37
SSK Binası.....	43
Deli İbrahim.....	53
Tekinsiz Gece.....	63
Yıldız Blok.....	75
Kent Okumaları.....	85
Flanörün Seyir Defteri.....	95
Tuhaf Bir Yazar.....	99
X-Files, İstanbul Macerası.....	107
Benim Adım Peter Pan.....	121
Yüzleşme.....	131
Ziyaretçi.....	141
Ayin.....	147
Tabula Rasa.....	155
Kabuk.....	161

İşaretler

Lodosun şehri temellerinden sarstığı o akşamüzeri, büyük bir kumpasın görünmez ağlarına yakalandım.

Posta kutuma bırakılan video kaset, ipimin çekilmesi için ilk uyarı atışıydı.

Görüntüleri video kaset aracılığıyla izletme tercihleri, dahiyane sayılmasa bile, yeterince acımasız, biraz da parıltılı zekânın işaretidir. Doğrusu zamanlama mükemmel. Video kasetlerin, teknolojinin tozu dumana katması sonucunda çoktan birer atığa dönüştüğü sıg düşüncesini sahiplenmek, zamanın dönüştürücü gücünü hafife alan kör bakışlarımızın yalın bir yansıması. Öteki türlerden daha yaratıcı bulduğum korku filmleri, kasetlerin üzerinde birikmiş tozları üfleyip, çoksesli bir müzik parçası gibi allayıp pullayarak yeni giysilerle donatıyor onları. Zihinlerimizde yuvalanmış korkuların aracısı kılıyor. Hurdacıların sokak sokak gezdirdiği el arabalarında rast geliyordum video kasetlere kimi zaman, yol kenarlarında açılan tezgâhlarda. Kapı ağızlarından toplanmış gazeteler ve magazin dergileriyle birlikte, bit pazarlarının yolunu tutuyorlardı. Yok pahasına alıcısını bekleyen,

nicedir pejmürde objeler tarihinin yaprak sayfalarına sıkıştırılmış video kasetlerden payıma düşeni, yeni korku filmlerinin ürettiği kaotik imgelerin en gözde elçisi olarak, sınırlarımı titreten görüntülere yataklık etme görevini kusursuzca yerine getirdi.

Kendini, şimdilik bilinmezlik zırhıyla ördüğü kozada gizleyen yabancı, posta kutuma kaseti bıraktıktan sonra apartmandan ayrılıp kalabalığa karışmaktansa, kulağını kapıma dayayıp, içeriyi dinlemek üzere kaçak bir gölge olmayı göze almış mıdır, kestiremiyorum. Kimselere görünmeden merdiveni kullandığımı varsayıyorum. Işık söndükçe –her on dokuz saniyede ortalığın karardığı sinir bozucu apartmanlardan birinde yaşıyorum– soluğunu tutmuş, gözleri karanlığa alışınca sağını solunu yoklayarak, duvardan aldığı destekle kapımın önüne ulaşmıştır. Apartmana giriş çıkışları kaydeden bir gizli kamera, benim için eşi bulunmaz bir ‘kara kutu’ olurdu. Nasıl ki video kaseti gözlerim kararana dek izlediysen, gizli kameranın kaydettiklerini de merak ve anlaşılması güç bir tür tutkuyla yeniden, yeniden izlerdim. Akli fikri çekeceği filmde olan bir yönetmenin beyninde inşasına giriştiği çok boyutlu düşünsel piramide öykünerek, sinsice yoluma çıkan “yok yüz”ün adeta röntgenini çeker, hareketlerini mercek altına alarak, kaseti posta kutuma bırakırken ruhundan yüzüne vuran –muhtemelen karanlık– anlamı yorumlamaya uğraşırđım.

Kim bilir ne zamandır izleniyorum. Komplo teorisi kulağa hoş gelir ama ortalıkta kendi yalancı suretiyle dolaşır. Bilemediğim koşullar bir yana, izlendiğim sonucuna varmam, kendi kendime vereceğim gereksiz paye olur. Özel hayatım kimsenin kanına dokunmaz. Ya düşüncelerim... Diyelim ki, düşünceleri okuyan bir dedektör olsa... düşüncelerinin bundan sonraki seyri ‘tehlikelidir’ diye damgalansam. Kimi zaman, düşünce bir hidrojen bombasıyla eşdeğer olabilir, kim-

se düşüncenin hangi yolları izleyerek işi nerelere vardıracağını kestiremez.

İnsan hazırlıksızken kötü çakılıyor yere. Gelecek zamanın kuşkusuz öngörülemeyen katmanlarında hazırlıklarını tamamlamış, avını bekleyen yırtıcı kuşa karşı ne yapılabilir. İçin için beklediğim mucizeyi taşıdığımı hiç düşünmedim kasetin. Hani, şu içimizde yükselen tekdüzelik kayasını olabilemezliğiyle parça parça edecek büyük olay. Yaşam ritmi mi yukarı çekmesini umduğum dev dalgayla ilişkisi olabilir miydi kasetin? Mucize gelecekse, ucube bir video kasetten daha iyi yollar bulmalı. Sonra, kaseti izlemeden önce, mantığın önseziyle yer değiştirdiği o garip anda düşündüm ki, mucizeler ancak din kitaplarında, epik ya da fantastik yapıtlarda vardır, okuduğunun birer dinsel-epik-fantastik yapıt olduğunu işe katarak insan mucizenin akla zarar doğasını ciddiye alır ki, onunla büyülenebilsin. Yaşamda mucizeler olmaz mı, olur, insan baş döndürücü hızla yere çakılır, parçalarına ayrılır, ne var ki biz onlara mucize demeyi yediremeyiz kendimize, gözlerimizi açma açma, felaket deriz. Doğrusu posta kutusunu açıp da kaseti bulduğum anda pek de şaşırmamıştım, olsa olsa Emre'nin işidir diye düşündüğümü anımsıyorum. Ergenlik döneminde birlikte izlediğimiz bir filmle çıkageldi, aklınca bana sürpriz yapacak. Eve girip kaseti bir kenara attım. Kenarlar majör göstergelerdir aslında. Eve girip kaseti kanepeye fırlattım, komodinin üstüne koydum, yere savurdum diyemediğime göre... bir kenar; hangi kenar, demek eve girdiğimde düşüncelerim yaz geceleri göğü dolduran yıldızların savrukluğuyla dağılıp ufalanmıştı. Ne düşünüyordum? Bir önemi yok. Nasıl olsa eninde sonunda videoya yerleştirecek, izleyecektim. O, fırlatıldığı yerde canıma okuyacağımı bilerek kıpırtısız bekliyordu. Emre'yle telefonda konuşurken, çıkmıştı aklımdan kaset, o da bir şey söylemedi. Kaseti buluşumun fırtınanın üçüncü gü-

nüne rastlaması benim için rastlantı sayılamaz. Ne zaman ki lodos, elle tutulamaz ama tanımlanabilir öfkesiyle havadan, denizden ve karadan tüm şehri kuşatıyor; kendimi kaybediyorum. Mucize, eli kulağında, atacağım adımları bekliyor. Lodos'un imlediği nedir, bu arı bilgiye ulaşmak için çabalıyorum.

Fırtınanın bindirmesiyle kaldırım kenarlarında ileri geri savrulan teneke kutulardan, boş şişelerden çıkan ses akisleri büyülüyor beni. Duygu sağanağına kurban edilmiş bir şiirin ıpslak imgelerinde sıkıntıdan tırnaklarımı kemirmektense, yaprakları silkeleyip rastladığı her şeyi önüne katan, kaldırım kenarlarına atılmış sahipsiz nesnelere tartaklayan o koyu uğultunun çelikten soluğu... Camlara makineli tüfek takırlarıyla saplanan yağmur damlaları sakın, ey kan dökmekten geri duramayan arlanmaz insanoğulları, hepimizin canı cehenneme diye haykırıyor olmasın? En tuhafıysa rüzgârın, kendi kendisinin abartılı efektiymişçesine hava boşluklarında giriştiği intihar dalışları. Lodos, henüz / hâlâ şifresi çözülmemiş ayındır. Hiçbir şehirle İstanbul'la olduğunca örtüşemez. Gece yarısı, pencereyi açıp başımı dışarıya uzattığımda fırtına soluğumu kesiyor. Kara kışta köylere, تنها beldelere inen aç kurt sürüsü ulumalarıyla saldıran fırtınanın şehrin damarlarına taşıdığı çürümüş yosun kokusu, öfke-den kudurmuş denizin iletisi. Suyun hallerini, gece ile gündüz arasında bir kutuplaşmanın dengi olarak alıyor ve yeni bir soruyla cebelleşiyorum:

Gece mi daha kalıcı izler bırakır belleğimizde, yoksa gündüz mü?

Fırtınanın gelişiyi zincirinden boşalan karanlık denizin kabarıışı, duyabilene bir çağrı. Kıyıya inip, iskelede patlayan dalgaların önünde dikilerek, üstümün başımın ıslanmasına aldırmadan, o matkapsı, yabancı çalkantıya kulak veriyorum:

“Yaklaş bakalım, iyice yanaş yanıma. Seni gerçeğin dikenli bahçesinde gezdireceğim. İki cümle veriyorum sana, bunlarla ne yapacağımı kendin bul:

‘Aydınlık şenliklidir, ama kimseleri doyurmaz.

Karanlıksa uzadıkça büyüleyen bilinmezliğin rengidir.’”

Şu halde, belleğimize kimliğini kazıyan, kaçınılmaz biçimde düşsel olandır.

* * *

Yaklaşık dört dakikalık çekimi izledikten sonra, tamamen sağır bir evrende yaşadığımızı düşündüm. Sağda solda mayın tarlaları. Güzel güzel yürürken, bir de bakmışsın, bummm. Düşünce’nin karanlık alanlarına çekilirken, elimde kumanda aleti, odaları arşınılıyormuşum. Kim bilir kaç dakika böyle... Derin dondurucuda unutulmuş bir yiyecek gibi kaskatı kesilip, sonra ağır ağır çözülmüş olmalıyım. Uykunun çekim gücü karşısında insanlar birer ikişer kişiye özel düş fragmanlarında gece uçuşuna çıkarken, iyi gelmeyeceğini bile bile kaseti başa sarıp izlemeyi sürdürdüm. Büyülenmeyle tedirginlik arasındaki rahatsız tahterevallide, beklediğim aydınlanma ânına kavuşamıyordum. İzledikçe kendimi kaptırdım. Durmadan başladığım noktaya geri dönüşlerim, içimde bir çöküntü anıtı inşa etti. Ekrana bakmaktan gözlerime kan oturmuştu. Evden fırlayıp, gecenin uzun erimli krallığına bir ucundan karıştığında saate bakmayı unutmadım: Üçü sekiz geçiyordu. Ne var ki, kağına çekilmiş apartmanların batkın kayıtsızlığı altında yürümek beni iyice hasta etti. Sokak köpeklerinin uluduğu sokaklara dalgınlıkla girdim, soğukkanlı adımlarla çıktım. Lodos fırtınası, ağaçların belkemiğini titretirken, yaprakların devasa yaratıklara dönüşmüş gölgeleri eğri büğrü bacaklarıyla asfalta inmiş, sefil bedenimi parçalara ayırıyordu. Belki kendimi tanımadığım sokaklara atabilirsem yatı-

şabilirdim. Oturduğum semtten adamakıllı uzaklaştım, her zaman yaptığımca.

İlk elde ilintisiz diye nitelediğimiz olaylar, bir türlü göremediğimiz ilmeklerle birbirine dolanıp devcil bir ağa hizmet ediyor olabilir mi? Acaba ilk çentik ne zaman atıldı? Dolmuş Akaretle’de trafiğe takılmışken, Nilgün, yoksa Nesrin miydi adı, arayıp gelemeyeceğini söyledi. Kuşkusuz Nilgün’ün / Nesrin’in kasetten haberi olamaz. Tehdidin kimden, niçin ve neden şimdi geldiğini bilmiyorum, ama Nilgün’ün / Nesrin’in ister istemez üstlendiği oyunbozan rolünün, ikimizin talihini de aşan somut ve yetkin bir irade tarafından hazırlanmış olabileceğini göz ardı edemem.

Şehrin koridorlarında patlayan ses anaforları dizlerimin bağını çözüyor. Yokuş aşağı inerken, sarhoşlukla dinliyorum uğultuyu. İnsanın henüz yabancı olduğu kavramsal bir müzik. Bilmediğim bir dört yol ağzında talihimi seçeceğim. Trafik ışıkları yalnızca geçiş sırasını mı simgeliyor, öyle basit mi... Yeşil... kırmızı ... sarı. “Hayatın özüne yaklaşma denemesi” diye tanımlıyorum, böyle uzun yürüyüşleri. Görünüşte amaçsız, rüzgâra kapılmış yürürken bir de bakacağım ki, asık suratlı yapılar, cinlerin otlandığı çöp yığınları, oyuklara gizlenmiş böcekler ya da uzaklarda kıvılcımlanan bir düşünce suskunluğunu bozacak. Evrenin irili ufaklı sırları birer birer ortalığa saçılacak. Onlar konuştuğça taşlar yerli yerine oturacak, bilgece bir olgunlukla sırlarına ortak olacağım.

Yaz günlerinden kalma neme karşı insan bedeni korunmazdır.

Ensemden sırtıma doğru yürüyen ter damllarına boyun eğerken, ışık içinde yüzen bir dükkânla karşılaşıyorum: Geç saatlere dek açık kalarak yürüyüşlerimde minör bir önem kazanan Tekel bayisi. İçeride boğucu, yılışık bir sıcak. Rus votkalarına, raflara özenle dizilmiş ithal viski şişelerine

uzun uzun bakındım, iki tane kutu bira istediğimde, hayal kırıklığı adamın yüzüne yapıştı.

“Burada oturarak neler kaçırdığımı biliyor musun,” diye teklifsizce konuştum, paranın üstünü alırken. “Talihin sana önemli bir ayrıcalık sunmuş. İnsanlar yataklarına çivilenmişken, uykusuzlar gecenin egzotik limanlarında ruh gibi dolaşırken, sen her gece ‘olay’ın ortasındasın. Tatsız zorunlulukları bir yana bırak, çık dışarıya, şehir denen azman labirente kaybol. Sana adres soranlara karşı ketum ol. Şehirler, içinde kaybolmak için büyüyüp genişler. Çık, rastgele dolaş benim gibi. Belki böylelikle kendine gelersin.” Filozofluğa soyunan, gecenin egzotik limanları gibi bayağı benzetmeler yaparak karşımdaki kafası karışmış adamı iyice şaşkına çeviren, yeni çağ budalalarından biriydim şimdi. Adamın asık suratı adeta çarpıldı, çıkarken dönüp dişlerimi göstererek göstere sırtıttım. Deli olduğumu sanmıştır. Hayır, yalnızca çıldırmak üzereyim. Böyle bir kaseti kim, niçin gönderir. Dehşetli sahneler kurmadan da korkutucu olunabileceğini, şu yarı dahi yarı psikopat film yönetmenleri öğretti bize... Taşkınlığım sönmeye yüz tutunca bin yüzlü endişe damarlarımda yürüyecek. Ne yapacağım, ne yapabilirim... Alkol kandırır, kafaya alır, artık yer ile gök delleniş yer değiştirirse bile metelik vermez ki insan. Mucize diyordum, unutam gitsin; yarın gece çıkıp yürümeli yine, şehrin vadilerinde haşarı bir gölge olup delicesine inip çıkmalı yokuşları, kavşaklarda duraklayıp herhangi bir yolu seçmenin rastlantısallığını yüceltmeli.

Bu vakitlerde Dolapdere’ye inip yürümek, kanımı kaynatan, ürküp son anda caydığım, her keresinde bastırduğum arzuydu. Mahallenin hayal gücümde saçaklanmış imgelerini tek bir âna sığdırmaya çalışıyorum; gaz kokusu, tef ve darbuka, mavi tulumları is içinde, nedense ille de yüce gönüllü

tamirci çıraqları, sırtlan bakışlı erkeklerin bastırılmış cinselliğini köpürten tüysüz oğlanların, kızıla kesmiş çıplak ampullü bekleme odalarında endamlarını yarıştırdığı gözlerden uzak –şehir efsanesi– genelev, harap, tek göz evlerde parayla değiş tokuş edilen beyaz tozlar... Gasp eden, saldıran, parıltılı olan her şeyi ateşe vermeyi hayal eden, amansız, anlaşılır öfke sağanağının yoksul, yitik kahramanları. Onca imgeye rağmen ıssızlığıyla ürkütücü ve bir o kadar büyüleyici caddenin tek kalabalığını vitrin mankenleri oluşturuyordu. Yirmi birinci yüzyılda bile yüz hatlarımızın henüz evrimleşme sürecinin ortalarında olduğunu şeytani gülümsemeleriyle biz fânilerin yüzüne vuran hin bakışlı, gelecek kuşakların habercisi prototipler, kimileyin kepenkleri kapalı bir dükkanın bir üst katındaki oval pencereden izliyordu dışarıyı. Kimilerinin gövdesi yoktu, çıplak başları sanki giyotinden geçirilip öylece istiflenmiş. Bazıları yan yana, sırtları depunun içine dönük, dirsekleri ve kasıklarının dizleriyle birleştiği bölge birbirine ucu ucuna değerek, çıplak kalçaları floresan ışığında sahibiymişçesine parıldarken, cinselliğin öyle kolayca akıl sır erdiremeyeceğimiz yabancı bir boyutunda kulaç atıyorlar. Uzun yürüyüşümü bir süreliğine askıya aldırman mankenlerin tümü de kötücül bakışlarla süzüyordu beni. Yeniden yola koyuldum, karşıma sık aralıklarla çıkan öteki mankenlerden kaçırdım gözlerimi. En sonunda kara göründü! Karşı kaldırımında, ete kemiğe bürünmüş bir imge koşup kucağına atılmamı bekliyor. Hâlâ açık bir garajda tekerlekleri sökülüp lifte alınmış, eski bir Amerikan arabası vuruyor geceye damgasını. Felaket tellallığına soyunmuşçasına bet yüzlü, ön farlarının alınlığı fırlak elmacık kemikleri gibi sert köşeli, kapkara bir Buick. Fena halde Rock'n Roll çağrışımlı mekânda arabeskin sahici tırmıkları dövüyor havayı. Artık mahallenin kötü şöhretini hiç umursamıyorum. On lira için bıçaklanabilirim, bir polis otosuna –ne halt ede-

cekleri belli olmaz– apar topar tıklıp yaşamın kimi karanlık gerçekleriyle tanışabilirim, şu çinko kaplama barakada, henüz on üçünde bir kızı para karşılığı becerip sabah kendimden tiksinebilirim, uyarıcı bir şeyler alıp belki orama burama jilet atar ya da sokaklarda çırılçıplak koştururum. Mucize, eski bir garajda gözünü dikmiş yüzüme, soruyor:

“Ey başıboş gezgin, işte şehrin kalbindesin, daha ne istiyorsun?”

Gördüklerim bana yeter.

Bu oynak, zehir zemberek şehir girmiş kanıma bir kere.

Taksi bomboş yollarda homurdanarak ilerliyor. Şafağın eli kulağında. Cılız ışık demetleri, gecenin beli bükülmüş karanlığımı soğurarak el yordamıyla kuruyor panoramayı. Şehir uyanışın taze soluğuyla yıkanırken, karanlık nereye gider? İşte, yanıtını öğrenmeye can attığım bir soru daha. Ya şu büyük lokma, nasıl sindireceğim... Abartıyorum belki, serinkanlılık tartışma götürmez bir erdemdir deyip dururdum. Şimdi ne oldu? Yatmak, becerebilsem dalıp birkaç saat uyumak, su serpmeyecek yüreğime. Ansızın ense kökünde bitip tene yapışan ürperti tanımlanamadıkça, onunla baş edilebilir mi...

Apartmana girdiğimde, tehdidin yakınlarda, adeta bir adım uzağında dolandığımı duyumsadım. Sanki kaseti posta kutuma bırakan yabancıнын negatif enerjisi binanın sahanlığında kalmış, görünmez oklarını bedenime ve duvar boyunca sürüklediğim gölgeme yöneltmişti. Belirsiz “düşmanınım” aklından neler geçiyor bilmek isterdim. Bir sonraki adımını kestirememek elimi kolumu bağlıyor. Inatla suskunluğu seçip benim hamlelerimi izlemeyi de yeğleyebilir. Üstümdekileri çıkarıp yatağa yığılırken dev soru işaretinin kancasına takılmış geleceğimle çarpışmaya hazır olup olmadığımı anlamaya çalışıyorum. Yoksa geçmişin anımsamadığım bir parçası mıdır, kancanın ucundaki...

Geçmişle geleceğin arasında sıkışmış, yanıtlarını veremediğim sorularla boğazıma sarılmış azaplı bir şimdiki zamanı yaşıyorum.

Video kaseti bir daha aldım elime.

Ne bir yazı, ne de işaret.

Üzerime doğrultulmuş bir silah gibi küstahça meydan okuyor.